

Uredništvo in upravnništvo
v Ljubljani, „Narodni dom“.Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.
Oglasi po dogovoru.

UNIJA

Izhaja tedensko.

Naročnina: letno Din 48.—, poluletno
Din 24.—, četrtno Din 12.—.

Za inozemstvo je dodati poštino.

Štev. 21. Letnik I.

V Ljubljani, dne 22. junija 1923.

Posamezna številka 1 dinar.

Kruha najprej domačinom!

Iz Aumetza smo dobili od našega rojaka sledeče pismo:

«Kakor slišim, se zanimate za delavske razmere v inozemstvu. Slovenski rojaki v inozemstvu pa se zanimamo za razmere v domovini... Če pogledamo na zemljevid, ima Jugoslavija velik del evropske zemlje, ki ni gosto naseljena v primeri z drugimi državami. In še za tiste da ne bi bilo kruha v domovini?»

Znano je, da Jugoslavija uvaža večinoma izdelane fabrikate; zakaj se ne odpre industrija, zakaj ne razdele veleposestva in porabijo delavske moči v korist narodu, marveč delodajalci odpuščajo domače delavce in nastavljajo inozemce? Tej kapitalistični igri se mora narediti konec. To bo pa delavstvo le takrat doseglo, če se zedini in do zadnjega organizira. — Mnogo jugoslovanskih državljanov se nahaja sedaj v Franciji. Tukaj so delavske razmere žalostne za nas inozemce. Množe se vprašanja, ali bodo imeli jugoslovanski delodajalci mesta in stanovanja za nas, če se vrnemo v domovino in postavimo naše moči v korist narodu? Tovariški pozdrav od Slovencev v Franciji.»

Zanimivo je to pismo, ker priča, da je vendarle med našo državo in njenimi izseljeniki delavci neka vez, ki odkriva domovinsko ljubezen. Internacionala izgleda v praksi drugače kot na papirju. Delavec, ki si mora služiti kruh v tujini, vidi, da je vsakemu narodu njegov pripadnik bližji kot tujerodec. Internacionala ima pri nas samo namen, slabiti na znotraj in izkoriščati nas. Prav ima naše v inozemstvu živeče delavstvo, ko obtožuje domovino, da premalo skrbi za svoje in preveč gre na roke tujim. Dokler ne bo imel sleherni naš državljan sonarodnjak v svoji domovini boljše prilike za delo in kruh, ne bi smel noben tujec tega uživati na naših tleh. Tega pravila se drže «internacionalci» v drugih državah, zakaj se ga ne bi mi? Boljševiško in internacionalno razpoloženi delavci in njih voditelji bi malo drugače gledali in govorili, če bi živeli kje drugje.

Delavstvo v jugoslovanski politiki.

Iz predavanja g. min. dr. Žerjava na Prvi
socialni anketi «Unije» 10. maja 1923.

(Nadaljevanje.)

Naši narodni socialci so se pred kratkim pogovarjali o svojem socializmu. Pazljivo sem čital tozadevna izvajanja zlasti g. Iv. T a v č a r j a, pa nisem mogel spoznati, v čem je pravzaprav njihov socializem. Odklanja se marksizem in poudarja važnost narodnosti, naravnih in čuvstvenih činitelev. Vendar se menda ne dvomi, da brez gospodarskega jedra ni socializma. V tem pogledu je narodni socializem čisto nejasen. Z željo, da se ustvari «nov» socializem, se nihče zadovoljiti ne more. Čim se

narodni socialci odrekajo marksizma, ki po svojem bistvu zahteva podružabljenje produkcijskih sredstev, se moramo vprašati, kaj je na njih socialističnega. Vikati nad sedanjim družabnim redom je lahko, kričati, da ga je treba nadomestiti z novim, je tudi lahko, a povedati, s čim boljšim ga trajno nadomestiti in kako ga doseči, to ni baš enostavno. Tudi marksistični program je neizvedljiv, a je vsaj ideal, ki greje srca delavstva za razredni boj. Narodni socializem v tem oziru ne nudi nič drugega nego besede brez vsebine.

Med tem ko v narodih z razvitim delavskim razredom socialistična utopija dobro vabi, pri nas ne more širših mas zagrabit. Kmet ima ravno nasprotni ideal. **Agrarna reforma**, dozdevno socialistična zahteva, je čisti izraz individualizma in strasti naroda za, četudi malo, zasebno lastnino. Industrija v Jugoslaviji je še v povojih, bori se za življenje. Danes si nihče ne upa resno govoriti o tem, da se jo «podružabi», kaj šele, da se jo podržavi. Nasprotno, razvoj gre v drugo smer. Celo nastavki združnega kolektivizma so v veliki meri, žal, nezdravi ali pa je združna oblika le plašč, pod kojim se skriva individualizem.

S socialističnim idealom se ne bo torej nikogar trajno prikovalo. Njegovi nositelji, če le morejo, bi vsi radi postali sami podjetniki in kapitalisti.

Delavstvo se čisto brez izgube lahko oprusti fraz o revoluciji, ki naj bi sedanji družabni red nadomestila s socialističnim, in se obrne na praktično zastopanje interesov delavskega razreda v okviru sedanjega državnega in družabnega reda, kjer hoče doseči čim večjo udeležbo delavca na obratnem dobičku. V ostalem pa je na duševnem in političnem polju lahko povsem solidarno z drugimi stanovi in z njimi združeno v skupni politični organizaciji, ki tudi njegove gospodarske cilje brani.

Primer komunističnega uspeha od leta 1920. uči delavstvo, da mora iti med kmetško ljudstvo. V tem pogledu ima naše delavstvo zlasti v Sloveniji posebno nalogo.

Naš kmet je po vsej tradiciji, po stanju izobrazbe in po svojem načinu življenja nagnjen, da postane žrtev stranke, ki zlorablja zase njegov verski čut. Ne vdajamo se optimizmu, da bi to tisočletno zlo moglo brž izginiti. Svobodoumne ideje, ki iz mest skušajo odpirati oči kmetovalcu, se bore z menjajočim uspehom, pri tem pa naravno nezaupanje seljaka proti mestnim in sploh izobraženejšim ljudem prinaša duhovščini precej prednosti. Delavec je po načinu svojega življenja nujno manj odvisen v duševnem oziru, on ima druge potrebe, misli in skrbi, on ni tako v nevarnosti, da postane duševni hlapec duhovnika. Delavstvo bi moglo z mnogo večjim uspehom pridobivati kmeta, da se osamosvoji od klerikalizma in da gre v napredno politično stranko skupaj z delavcem, obr-

nikom in inteligenco. Delavstvo bi moglo v svoji bližnji okolici razviti uspešno agitacijo med kmetским ljudstvom. S tem bi ojačilo tudi sebe v političnem oziru.

Demokratska stranka s svoje strani bi — pustivši popolno samostojnost strokovni organizaciji — povsod sprejela delavce v svoja vodstva in bi na ta način težišče v stranki samo od sebe še bolj krenilo na levo.

(Dalje prihodnjič.)

Buržuji.

Stene magistratne dvorane mesta Ljubljane so oskrunile izdajalske besede zastopnika delavstva, človeka, ki je bil izvoljen v ljubljanski občinski svet na programu delovnega, trpečega ljudstva.

Ob priliki razprave o prošnji «Jugoslovanske matice» za znižanje občinskih pristojbin od njenega kinematografičnega podjetja je zastopnik komunističnega delavstva stavil predlog, da se prošnji ne ugodijo, ker je «Jugoslovanska matica nacionalistično - buržujska organizacija». Temu predlogu so se pridružili tudi klerikalci, dasi sedé njih zastopniki tudi v odboru Matice. Klerikalci so topot pokazali svojo dvoličnost: na eni strani kažejo voljo, podpirati stremljenja Matice, na drugi strani pa ravno isti ljudje tej prepotrebni narodno - obrambni organizaciji odrekajo pomoč.

Slovenski komunisti hočejo biti mednarodni, odnosno breznarodni, in pravijo, da jih je tako učil sam Karel Marx. Kdor pozna razne spise tega komunističnega boga, ta vé, da je bil Marx največji nacionalist: priznaval je življensko pravico samo velikim narodom, dočim je za male slovanske narode prorokoval pogin in v interesu delavstva zahteval, da se potope v germanskem in madžarskem duhu in imperijalizmu. Noben nemški šovinist ni mogel stremljenj berlinskih in dunajskih mogotcev bolj podpirati, kakor Karel Marx s svojim modrovanjem o mednarodnosti, ki pa se je v vsakdanjem življenju med slovanskim delavstvom razpasla v **breznarodnost**. Kajti Marx je s svojo propagando vodil slovansko delavstvo v mlačnost in brezbriznost, da je pri njem ginevala narodna zavednost, ki je v svojem bistvu samo zavest samoobrane, torej čisto človeški in naravni pojav, kakršnega kaže vsaka žival v ljubi prirodi. Da je bilo imperijalistično stremljenje nemškemu narodu na pohodu v gospodarsko zasužnjeenje malih narodov olajšano, je prišel takozvani zastopnik delavstva in mu rekel: Ako pride v vašo deželo Nemeč ali Madžar, ga morate ravno tako podpirati kakor svojega brata in mu radi njegove narodnosti ne smete kratiti sredstev za gospodarsko povzdigo. Dobro je vedel, da Slovenec ali Srb ali Hrvat radi svoje slabe gospodarske moči ne bo prišel med Nemece ali Madžare osvajat gospodarsko moč,

ampak kvečjemu samo služiti borni kruhek, da se torej Nemcem, ki so številčno in gospodarsko znatno močnejši, Slovanov ni bati, da Nemcem ali Madžarom ali Italijanom nauk o mednarodnosti delavstva ne more prav nič škodovati — le koristiti, ker bo narodno nezaveden in neodporen Slovenec njim le pomagal.

Vemo vsi, da so narodnostni boji socijalni boji, utemeljeni v prirodi človekovi. Saj ni treba, da tem bojem pravimo ravno narodnostni boji, moremo jih krstiti tudi z bojem ene gotove skupine ljudi z enakimi interesi z drugo skupino ljudi z drugimi interesi. Da te skupine nosijo na sebi znake enega naroda, je to več ali manj le slučajno. Živa govornica, razumljiva beseda je ljudi najprej združevala. Ako pa bi bil kak drug moment važnejši, bi se ljudje združevali po drugih simpatijah, recimo n. pr. po črnih lasih. Potem bi pa boj ljudi s črnimi lasmi proti ljudem z rdečimi lasmi, ki bi prebivali v drugih pokrajinah nadomestoval vse današnje narodnostne boje.

Kdor slabi moč one skupine, ki je v obrambnem boju in se bojuje za svoje naravne pravice, to je za vsakdanji kruh, za svetost besede, ki mu jo je dala mati in narava, ta dela zločinsko početje in je podoben človeku, ki bi slepcu slabil sredstva, s katerimi more doseči svoj vid.

«Jugoslovanska Matica» je obrambna organizacija. Brani to, kar nam je dala narava in kar je po naravi naše, predvsem naš jezik in našo kulturo. Slovenci smo slabiči in sploh ne moremo imeti napadalnih organizacij. «Jugoslovanska Matica» hoče predvsem vzdržati na kulturni višini del našega naroda, ki je prišel pod Italijo. Kultura je etična dobrina in mislimo, da je za komuniste ravno tako potrebna, kakor za takozvane nacjonaliste. S tem, da komunisti odrekajo upravičenost obstoja «Jugoslovanske Maticе», se izrekajo istočasno za kulturno zaslužjenje pod Italijo bivajočih Slovanov, izrekajo se za stvar, ki ni v skladu z nazori o svobodi. Svoboda vsebuje tudi zahtevo po popolnem uveljavljanju slovenskega jezika in kulture, ali pa recimo, če komunisti ne priznavajo teh

znakov naroda, t. j. narodnosti, popolno uveljavljenje in popolno enakopravnost ljudi, ki namesto lajajo, govore, in sicer z besedami, katerim slučajno pravimo slovenska beseda.

V Italiji divja in nori nacjonalizem. Vsak žebelj na italijanskih hišah je pobarvan z barvami italijanske trikolore. Pa se najde zastopnik slovenskega delavstva, ki v svoji brezmejni domišljavi modrosti odreka slovenskemu trpinu na kraških planotah pomoč — zato, da ima italijanski nacjonalizem večje uspehe. Zastopnik slovenskega delavca prekolne z neslano frazo slovensko obrambno delo — samo zato, da je nacjonalno **napadalno** delo tujih narodov lažje in uspešnejše! In tak človek naj bo socijalist, ki se kakor papagaj ni naučil drugega, kakor posnemati par puhlih fraz.

Taki zastopniki so — buržuji z vsemi znamenji lene in površne duše, ki nima v sebi niti kapljice etične vrednosti, ki brez stvarnega in ustvarjajočega dela slepi delavstvo, da sam igra gospoda buržuja. — Naj se gospod občinski svetnik preselijo v Trst. Ako znajo laško, bodo postali Italijan in metali iz delavnic one, ki laški ne znajo; — ako pa laški ne znate, gospod svetnik, boste pa kmalu občutili, kako potrebna je «Jugoslovanska Matica».

Delavstvo, poženi iz svoje srede take buržuje-lenuhe, ki kakor trotje sedijo na tvoji koži in ti izsesavajo kri. — Če tak buržuj pride za poslanca v Beograd, bo zahteval prost naval v državo raznih nemških delavcev in ti, slovenski delavec, greš lahko v Ameriko razmišljevat, v kako nevarnost te vodijo tvoji «voditelji»-lenuhi.

Kovinarji na Jesenicah se še nadalje nahajajo v mezdnem gibanju. Vsem kovinarjem, ki so brez dela, pa svetujemo, naj ne iščejo dela v teh obratih.

Dopisi.

Pri Sv. Križu pri Ljubljani je tovarna kleja ali po domače rečeno limfabrika. Mojster iste je Anton Juvan, zagrizen klerikalec. On vedno misli, da je on in edino on go-

spodar te tovarne. Tovarna je v enem letu premenjala 27 strojnikov, potem že veste kak je ta človek. Da bi bilo samo to, bi še nič ne rekli. Ali on ti vpije in kriči nad delavstvom. Večkrat se je dogodilo, da celo sam ni vedel zakaj. Če bi se le spomnil nekoliko nazaj, bi tega gotovo ne delal, ker mi prav dobro vemo, kako je prišel do mojstrske časti. Mi ga opozarjamo, da naša potrpežljivost mineva, naj se zaveda, da mu še odpuščamo.

Vrhnika. Izvidno je postalo, da so naše naše organizacije le izrabljale. Vse prošnje, ki smo jih imeli posamezniki, so romale v koš. Ko smo trkali v raznih mezdnih sporih na organizacijo, pa sploh nismo dobili odgovora. To in pa dejstvo, da so ti ljudje operirali le z demagogijo, z bleščečimi gesli brez stvarne podlage, nas je napotilo do tega, da smo se zavedli in pričeli misliti na «Unijo». V nedeljo se je izvolil tudi pri nas pripravljalni odbor «Unije». Vse tovariše na Vrhniki prosimo, da blagovolijo pristopiti vsi kot en mož k «Uniji», da potem nastopimo skupno za svoje pravice.

S Primskovega pri Kranju nam sporočajo, da se tamkaj nahaja kmet po imenu Lokar, ki prav težko vidi delavca. Vse pravice, ki jih uživa delavstvo, so mu preveč, kakor n. pr. osemurni delavnik. Da tovarniški delavec dela samo osem ur na dan, to se mu zdi veliko premalo. Hotel bi, da delavci delajo 10 do 12 ur na dan ali pa še več. Kako delavca sovraži, dokazuje najbolje slučaj, ki se je pred kratkim zgodil. Neki delavec je ujel par komadov trilega lesa (štori), ki ga je prinesla narasla Kokra. Čeprav ta les ni bila njegova last, je vendar mislil, da ne napravi nikomur nobene škode, ako ga porabi za to, da si skuha parkrat skromno kosilce. Ta «prijatelj» delavstva pa je šel in ga ovadil sodniji, da bo revež imel pota in stroške. S tem je jasno pokazal, da je najsrečnejši takrat, kadar more spraviti ubogega delavca v nesrečo. Tako bodo zlorabljali delavce, dokler bodo ti sami capljali in dokler z zdravno organizacijo ne bodo pokazali svoje moči.

LJUTOMER. Pri nas lovijo v zadnjem času razni krščeni in nekrščeni židi naše delavce. Vsak gleda, da bi jih dobil na svoje limanice in v svoj prid izkoriščal. Ker so pa naši ljudje po naravi malo preveč trezno-

Podlistek.

R. S.:

Resnica in sanje.

(Iz zapiskov srečnega človeka.)

VI.

Zopet maj! Že drugič od tistega nepozabnega izleta!

Krasno jutro je leglo na kraljevi Beograd. Na vse zgodaj sem se zbudil in pogledal skozi okno v tretjem nadstropju moderno zgrajenega hotela. Prijeten jutranji hlad je puhnil v malo sobico, oči so se mi zasvetile v posebnem veselju, srce mi je zaigralo v tihi, pritajeni sreči.

«Ni ga oblačka na nebu! Lep dan bo danes — zame mogoče dvačkrat lep!» sem zamrmral sam pri sebi in neko posebno zadovoljstvo je tisti trenutek leglo na mojo dušo.

Skrbno sem se oblekel in stekel po kamenitih stopnicah doli. Malo ljudi je bilo na slavnostno okrašenih beograjskih ulicah. Samo gruče pridnih in izmučenih delavcev so čepele v debelem prahu širokili

cest in hitele polagati kamen do kamena. Vse glavne ceste naše prestolice morajo biti tlakovane do kraljeve poroke — tako se je glasil ukaz in delavci, domači in tuji, so ga izvrševali tiho in pokorno. Z mešanimi čuvstvi sem hitel mimo teh trpinov, ki jih sicer nisem poznal, ki pa so se mi vseeno smilili.

Ulice so se začele polniti, speči Beograd je oživel. Drdranje voz, šviganje avtomobilov, zvončkanje kolesarjev, peketanje konjskih kopit, vpitje veseleče se in vedno naraščajoče množice — vse to je bilo že za mano, da sam nisem vedel, kako in kdaj.

Vstopil sem in izginil v prostorih beograjskega kolodvora. Z lahkoto sem se preril v toku ljudstva skozi zastražena vrata. Na prostornem peronu sem obstal in nekaj časa zamišljeno gledal v tla. Nisem se zmenil za ljudi, ki so prišli tjakaj morda z istim namenom kot jaz. Samo ena misel, samo ena želja je objemala mojo dušo: Mogoče pride tudi ona.

Stresel sem se, kot bi se prebudil iz sanj, ko je zapiskal tam pred mano prihajajoči brzovlak. Še malo, še malo — in potniki so se vsuli iz vozov. Napel sem oči

in gledal kot gleda sokol, kadar išče v daljavi svoj plen. In glej! Opazil sem jo, tam zadaj, sredi med drugimi. Spoznal sem jo takoj. Tudi ona me je opazila, in že sva bila skupaj, že sva si stisnila roki v pozdrav. Nisem se brigal za pozdravne govore in odgovore, nisem poslušal glasnega zatrjevanja ljubezni, zvestobe in edinstva — v trenutku sem pozabil na vse; ničesar nisem videl, ničesar nisem slišal, videl in poslušal sem samo njo...

Kolodvorska zgradba je bila za nami. Počasi smo se pomikali naprej. Ves srečen sem stopal ob njeni strani po dolgih, dolgih ulicah, ki pa so se mi zdele še vse prekratke. Takrat sem si želel, da bi peljale v neskončnost in da bi hodil neprestano po njih — poleg nje.

Potrpežljivo sem čakal zunaj na dehtčem vrtu, da se je preoblekla in zopet prišla. Sedaj je bila še lepša. Izginili so znaki utrujenosti, ki jih je bila dolga vožnja narahlo začrtala v njeno lepo lice. Rožni smehlaj na njenem obrazu in majske sič njenih oči mi je pričal, da ji ni bilo žal truda naporenega in dolgotrajnega potovanja.

Zopet smo stopali po dolgi ulici, sedaj v nasprotni smeri, ter desno in levo gle-

misleči, je pač treba, da se sklicujejo shodi in se govori o vseh lepih možnostih, da se mečejo prazne, a lepo doneče fraze med ljudi, da se jim zmeša trezen razum. Viničarji in delavci, ali imate vi iste težnje kakor klerikalci, ki so po večini veleposestniki? Če jih imate, zakaj potem rabite klerikalno organizacijo? Če jih pa nimate (še imate nasprotne), zakaj pa greste potem volku v žrelo? Mislite, tovariši, in prišli boste do istega spoznanja kakor jaz navadni viničar.

PESNICA. Nekaj tukajšnjih zaslepljenih železničarjev in še več tujcev, ki so bili nalašč za to poslani iz Maribora semkaj, da je bila «množica» večja in da je cel dirindej bolj učinkoval na tukajšnje lahkoverne ljudi, je priredilo 27. maja nekak sestanek Prometne zveze. — Tovariši, streznite se in ne pustite se voditi za nos od raznih zastopnikov veleposestva, ki gledajo, kje in kaj bi vam odtrgali od ust. — Obljubljali so vam avtonomijo, zdaj pa so se pustili podkupiti od vele-srbskih radikalcev in gledajo le, kako bi veliki kmet vse dražje prodal in kako bi delali draginjo. Zaveden železničar.

Selca nad Škofjo Loko. Kar uganjajo tukajšnji klerikalci, organizirani pri «Jugoslovanski strokovni zvezi», presega že vse meje. Prav nič ne pomislijo, da odkar obstoja njihova organizacija tu pri nas, še ni delavstvo prav nič doseglo, pač pa je bilo že parkrat prav pošteno tepeno. In glej jih spake, nместo da bi se brigali za delavstvo, pa hujskajo delavca proti delavcu. Vsem, ki dobivamo «Unijo», pravijo, da smo brezverci, potem pa recite, če niso to norci. Ne bojte se, prav dolgo več ne boste uganjali vašega demagoštva, tudi delavstvu se že svita in kmalu pride vstajenje in takrat bo tudi konec vaših farovških komedij.

Grosuplje. V kratkem skličemo pri nas javen sestanek za nas delavce v Šinkovčevi tovarni, ker čutimo tudi mi potrebo, da se organiziramo v organizaciji, ki je za nas najbolj primerna in to je SSDU. Sedaj smo zapuščeni in se nikdo za nas ne zmeni, a ob času volitev nas bodo pa prišli zopet snubit razni farški «škrici» in nam obetat vse mogoče stvari, samo, da jih volimo. Na eno, kar vedno pozabijo ti odrešeniki, to je naša beda. To mi prav dobro vemo, zakaj to pozabijo, zato, ker se jim gre le za polna korita, čast

in poslančevu slavo itd. Torej, delavci, združimo se pri Samostojni strokovni delavski Uniji!

Rakek. Ni čuda, da je delavstvo pri nas tako zapuščeno, saj ni stanovsko organizirano. Ker je dosedaj vladala SLS in NSS med železničarstvom, si naših razmer tudi nismo mogli izboljšati, kajti gospodje obeh teh strank so bili preveč komodni. Njim je bilo deveta briga, kako se nam delavcem godi. Glavno jim je bilo, da so se sami počutili dobro. Delavstvo se nahaja pri nas v zelo slabem položaju, osobito lesno. Nihče se ne zmeni zanj. Krščanski in narodni socialni preroki so zaenkrat izginili od nas, ker volitve so končane. Ali še nas bodo prišli snubit, toda zastonj. Začelo se je tudi že nam delavcem svitati in vemo sami dobro, kaj je za nas. Naša organizacija bo sedaj tista, ki se bo brigala za nas in ne več tista, ki nam bo samo obljubovala in nič storila. Pri nas je vsem takim organizacijam zaenkrat odklenkalo.

Socialni vestnik.

Beda stavbincev. Gotovo je, da se danes ne dobi med delavstvom srečnih in zadovoljnih. A najslabši izmed teh je gotovo naš stavbinski stan. To stalno deževje nas je napravilo naravnost čmerne. Skoro bi vam lahko rekel, da kmalu ne bomo več pomnili, kaka je tedenska plača stavbinca. Teden mine, sobota pride, gremo po plače, in kaj dobimo, niti toliko, da bi sami sebe preživeli. Za družine, ki jih imamo, nam bore malo ostane. Večkrat premišljujemo, kako bi temu odgovorili, ker se še vedno najdejo glave, ki pravijo, nihče boljše ne zasluži kot ravno naši stavbinci. Mi pa pravimo, da je temu ravno narobe. Lahko bi zaslužili, če bi bili složni, ali ker se med seboj ne poznamo, oziroma drug drugemu ne zaupamo, se nam godi tako. Namesto, da poženemo iz svoje srede trote, ki nas razdvajajo in pijejo našo kri, jih pa redimo. Prijatelji, dokler bomo delali tako, ne bomo dosegli cilja in tudi ne izboljšanja plač. Nastopimo enkrat solidarno. Organizirajmo se v «Uniji», ker edino ona se bori še za nas. Če še nimate tolikega zaupanja, organizirajte se in spoznali boste, da je le «Unija»

prava organizacija in da druge organizacije le izkoriščajo nas, uboge trpince. Vse te besede naj veljajo tistim, ki so še neorganizirani. Vsi drugi bodo še sami preradi prišli v «Unijo», ko bodo spoznali nje pomen in pa delovanje. Več stavbincev.

Delavske banke v Združenih državah. Pred letom dni je med ameriškim delavstvom prišla na površje misel, da se ves delavski kapital združi v delavskih rokah. Začeli so snovati delavske banke in danes je takih bank že 11, vsak dan pa se snujejo nove. Kot prva je lani ustanovila svojo lastno banko v Clevelandu unija strojnikov, ki je takoj pokazala velik uspeh, da je delavstvo navdušeno poseglo po tem sredstvu za osamosvojitve od meščanskega kapitalizma. Vseh enajst delavskih bank izkazuje v prvem letu skupaj nad 40 milijonov dolarjev rezervnih zakladov, to se pravi, da bodo delavske banke imele tekom desetih let najmanj 4 milijarde narodnega premoženja v svojih rokah. To bo moč, s katero bo moralo podjetništvo najresneje računati. Delavske banke poslujejo zelo enostavno. Delavstvo v Ameriki dobiva plačo večinoma v čekih. Ta ček vtakne delavec v zavitek z znamko za 2 ct. in ga po pošti pošlje svoji banki. Hkrati naznani, koliko denarja naj banka na njegov račun prihrani in koliko naj mu ga pošlje na dom. Od tistega dne dalje, ko banka prejme ček, postane delavec delničar svoje banke in mu teko obresti. Tako ima delavec takoj dvojni dobiček od svojega denarja: obresti in dividende. Svoj del dobička ima tudi delavska unija, ki vsled tega članom znižuje članarino. — Misel delavskih bank je tudi v Evropi živa in bo nedvomno igrala še veliko vlogo.

Protidraginjske odredbe italijanske vlade. Italijanski ministrski svet se je v svoji zadnji seji med drugim pečal z vprašanjem, kako odpomoči draginji. Sklenili so nemudoma sklicati v Rimu konferenco županov vseh večjih italijanskih mest, predsednikov trgovskih zbornic in načelnikov konsumnih zavodov, da podajo svoje mnenje o potih in sredstvih za najuspešnejše pobijanje draginje. Nekaj ukrepov izda vlada takoj v sporazumu z ministrom za finance, industrijo, trgovino, delo in kmetijstvo.

Nesreče v ameriških premogovnikih. Glasom uradnih podatkov je l. 1922. v premogovnikih Združenih držav izgubilo življenje vsled nesreč 1950 oseb. Pri tem pa je treba vpoštevati, da je bila lani dolgotrajna stavka in so bili vsi premogovniki 5 mesecev zaprti. Vzrok smrti je bila v 11 slučajih eksplozija plinov, pri čemer je smrtno ponesrečilo vsega 216 ljudi. Razen tega je bilo še par večjih nesreč, pri katerih je bilo po več nego pet žrtev. Največji del žrtev se pripeti posamezno: da ubije posamezne premogarje kamenje ali premog. Delodajalci vale krivdo na lahkomiselnost delavcev samih, ki ne pazijo dovolj na lastno varnost. Toda delavci po pravici odgovarjajo, da je krivda na strani podjetnikov, ki plačujejo delavstvo po delu in ne po času. Delavec je plačan od vsake tone premoga, ki ga spravi na dan. Za čas, ki ga pri tem izgubi, ni plačan. Ako hoče delavec toliko zaslužiti, da more živeti, mora gledati, da čas čim bolj izrabljuje in izkoplje čim več ton premoga. S podpiranjem razpok v kamenju in premogovnih plasteh in z zavarovanjem se pa izgubi veliko časa, kar gre izključno na račun delavca. Ta mora torej neprestano tvegati življenje, da si zasluži sredstva za življenje. Akordni sistem žene vsako leto na tisoče rudarjev v smrt.

dajoč občudovali stare in nove zgradbe, ki so se ponosno dvigale iz tal. Dospeli smo v najlepšo beograjsko ulico. — Videli smo novi kraljevi dvor in krasne nasade ob njem. Pot nas je peljala dalje dalje, mimo ponosnih velikanov, stoječih na straži pred kraljevim stanovanjem, mimo Moskve dalje, vedno dalje...

Pri obedu sem sedel v njeni bližini in poslušal njeno čebljanje. Ko pa je prisedel k njej mlad, lep častnik kraljeve garde, sem se namenoma malo umaknil, da je ne bi motil. In ko sem videl, da je srečna in zadovoljna, sem bil zadovoljen tudi jaz...

Popoldne smo šli na ladjo, ki nas je čakala doli v savskem pristanu. Z njo je stopal oni mladi častnik in jaz ga nisem zavidal za njegovo srečo. Ladja je brzela in rezala valove Save in Donave tja proti Zemunu. V zraku, visoko nad nami, je krožila štorcklja in nas spremljala vso pot, dokler se ni spustila slednjič v svoje gnezdo na nekem dimniku sredi mesta.

Ona je sedela poleg njega. Bila je vesela in živahna, govorila je mnogo in smejala se je kar naprej. Zdelo se mi je, da je Amor začel spletati nove mreže okoli njene srca in tudi okoli njegovega. Oba sta

bila tako srečna! In mislim, da ga ni bilo na ladji, ki bi jima bil privoščil to mlado srečo tako, kot sem jo jima privoščil jaz.

Ko smo hiteli po zemunskih ulicah, so se mi začeli vzbujati spomini že davno minulih dni, ko sem bil tudi tako mlad, ko je sedaj ona in ko me je ljubila deklica, ki je sedaj počiva gori na mestnem groblju. Toda hitro sem potlačil sentimentalne misli, pozabiti sem hotel, kar je bilo nekdanj, in živeti samo temu, kar je sedaj.

Tam na vrtu pod cvetočimi kostanji je bilo veselo življenje. Navdušena slovenska pesem je odmevala od sten. Divili so se ji bratje Srbi in Hrvatje, še celo Nemci so jo poslušali s spoštovanjem. In ko je zapela ona — je vse strmelo. Kot bi pela vila ob potoku!

Prehitro je minulo. Zapustiti smo morali prijazni Zemun, in ko smo vozili nazaj, se je vsula ploha na bežečo ladjo, kot bi hotela blagosloviti novo ljubezen. Za trenutek se je ukradla v mojo dušo tiha bojazn, da ji ne bi današnja sreča povzročila pozneje kdaj nezasluzenega gorja. In molil sem, prisrčno in pobožno sem molil, da se to ne bi zgodilo...

(Dalje prihodnjič.)

Razgled po svetu.

Kako se ustanavljajo italijanske šole za Slovence. V Borštu pri Trstu, popolnoma slovenski vasi, je postajni načelnik Caruso uvedel akcijo za ustanovitev italijanske šole. Na ljudi pritiskajo zlepa in zgrda, da se podpišejo za italijansko šolo. Ako kak otrok v sedanji slovenski šoli zamudi italijansko uro, se morajo roditelji opravičiti — pri postaje-načelniku, ki je edini Italijan v tej vasi.

Brezposelnost na Češkoslovaškem. Po poročilih ministrstva za socialno politiko je češkoslovaška vlada podpirala v mesecu aprilu 143.000 brezposelnih (med temi 41 tisoč žensk). Deloma je podpiralo 50.200 brezposelnih delavcev in 30.100 družinskih članov. Torej ima vlada v svojem okrilju 343 tisoč 300 delavcev, ki so prizadeti pri industrijski krizi.

Stavke na Madžarskem z zakonom zabranjene. Vlada je na Madžarskem predložila zbornici osnutek zakona, v kojem se v bodoče pod kazenskimi sankcijami zabranjujejo delavske stavke. Vsa trgovska in industrijska podjetja se stavijo pod najstrožje policijsko nadzorstvo. Pravica strokovnega udruževanja je omejena do skrajnosti.

Stagnacija v poljski premogovni industriji. V vseh premogovnih revirjih na Poljskem je nastala stagnacija, ki je zlasti občutna v gorjenjšeslem revirju.

Žrtve potresa v Indiji. Kakor poročajo zadnje vesti, znaša število smrtnih žrtev ob potresu v Indiji okoli 3000.

Razno.

Celjski aprovizacijski odbor bo storil mestnemu prebivalstvu veliko uslugo, ako skliče čimprej celjske mesarje ter z njimi določi primerne cene za meso. Izključeno je, da bi se smelo pri kilogramu mesa povišati cene za 4 do 5 dinarjev višje, kakor so v Mariboru in Ljubljani. Za srednjo kvaliteto se zahteva v mesnicah 29 dinarjev; ako si pa revni Celjani privoščijo kak boljši košček, mora plačati najmanj 35 do 38 dinarjev. Gospodinje celo trdijo, da imajo krave mnogo takih kosov. Javnost zahteva od kompetentne oblasti primerne intervencije in zaščite.

Izseljeniški komisariat v Zagrebu. Ker se je pokazala potreba, da se podaljša rok, ki je bil določen za likvidacijo generalnega izselje-

niškega komisarijata v Zagrebu, in sicer zato, ker pade ta rok v čas, ko se otvori sezona za izseljevanje v Zedinjene države severne Amerike, in pa ker se likvidacija ne bi mogla izvesti v tem času, je minister za socialno politiko dovolil, da se rok za likvidacijo generalnega izseljeniškega komisarijata v Zagrebu podaljša do 1. avgusta letos.

Spremembe v zakonu o vojski. Novi zakon o ustrojstvu vojske se nahaja v skupščinskem odboru, kjer so ga deloma spremenili. V slučaju vojne sme n. pr. vojni minister šele po pristanku vlade (in ne sam, kakor je to predvideval prvotni načrt) poklicati pod orožje tudi vojne obvezance do 55. leta in ne do 60. leta, kakor je bilo v načrtu. Razun tega imajo ostati v slučaju vojne na svojih mestih vsi železničarji, brodarji, strokovni delavci v tovarnah, rudnikih itd.

Komunistični kurir. Komisariat obmeine policije v Belem Manastiru je aretiral Jurija Horvata, mizarskega delavca, rodom iz Velikega Sombota na Češkoslovaškem, v momentu, ko je ta poskušal brez potnih dokumentov skrivaj prestopiti državno mejo. V neki torbi je nosil Horvat veliko brošur komunistične propagandne vsebine in je tudi priznal, da je bil poslan zato v našo državo, v prvi vrsti v Vojvodino, da razširja komunistično propagando. Poslan je v Beograd.

Organizacijski vestnik.

Centralno tajništvo S. S. D. U. daje osebno pojasnila vsak dan v Narodnem domu, I. nad., od 9. do 12. ure dopoldne, popoldne pa od 15. do 19. ure. Tam odračunavajo lahko svoje mesečne prispevke tovariši posameznih sekcij.

Za tiskovni sklad so darovali: J. Černivec (nabrano na blok) 48 Din, L. Laznik 1 Din, J. Celarc 2 Din, J. Poljec 3 Din, A. Semen 2 Din in J. Debelak 1 Din. Skupaj 57 Din. Vsem darovalcem prav prisrčna hvala. Torej na delo za nabiranje tiskovnega sklada!

Vsaka hiša, kjer biva delavec, mora imeti list «Unija», ker je ta edini pošten zagovornik proletariata.

Nerednosti pri Bolniški blagajni, oziroma Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev se neprestano ponavljajo. Ravno ta teden smo dobili zopet troje pritožb, in sicer dve iz Kranja in eno iz Tržiča, kjer so bolniški delavci čakali 14 dni na podporo. Da se tu

nekaj ukrene, prosimo delavstvo, da nam naznani vsako nerednost takoj in navede natančne podatke, ker to se nam zdi že preneumno. Uradi so zato tukaj, da v redu poslušajo.

Prيرهvanje tombol, loterij in srečolovov je v zadnjem času zavzelo tak razmah, da ga ni mogoče več točno nadzirati. Dogaja se, da se odobrenja kmetijskega ministrstva za prirejanje takih iger celo zlorabi. — Poleg tega je prirejanje takih loterij in tombol znatno škodovalo interesom drž. razredne loterije, ki deluje v splošno korist našega naroda, to pa iz razloga, ker so prebivalci zlasti v tistih krajih, kjer se je prirejalo največ loterij in tombol, najmanj kupovali srečke drž. klasne loterije. Zaradi tega so se zmanjšali tudi drž. dohodki, ki imajo splošnokoristen pomen za naš narod. — Da bi se tombolske in loterijske igre čimbolj nadzirale in omejile izključno na potrebe humanih društev, je bilo kmetijsko ministrstvo primorano izdati naredbo:

1.) Vse pristojne finančne in policijske oblasti v naši državi imajo dolžnost, da najstrožje zabranjujejo po vseh krajih, lokalnih, kopaljskih itd. prirejanje tistih loterij in tombol, katere se vrše brez mojega dovoljenja.

2.) Vsak slučaj nedovoljenega igranja je naznaniti pristojnemu ministrstvu, ki bo postopalo po čl. 13., zakona o ustanovitvi in ureditvi drž. klasne loterije točka 3.

3.) Nobene prošnje za prireditve loterije ali tombole noče pristojno ministrstvo upoštevati brez izjave pristojnih političnih ali policijskih oblasti, katerim se priporoča, da se o opravičnosti vsake prošnje, napotene na ministrstvo, dobro prepričajo in skrbje, da dado povoljne izjave samo tistim, ki bodo skromne dobičke iz loterij in tombol porabili izključno za humane cilje, in ki bi brez teh prireditev ne mogli zbrati potrebnih sredstev za pomoč.

Na ta razglas se opozarjajo vsa društva z vabilom, da vse prošnje za prirejanje tombol, loterij in srečolovov vlagajo izključno potom okrajnih glavarstev (v Ljubljani potom policijskega ravnateljstva). Vloge morajo biti zadostno kolkovane (13 dinarjev) in vložene najmanj mesec dni pred dnevom prireditve. V prošnji je točno navesti dan in namen prireditve, število tablic (srečk) in ceno za komad.

Manufakturna trgovina

FRANJO MAJER

Maribor, Glavni trg 9

Zaloga raznovrstnega češkega sukna, ševjota in kamgarna za moške in ženske obleke, platna, perila, nogavic, sešitih odev, pirotskih preprog itd.

Čevljarstvo

IVAN SMREKAR

Maribor

Slomškov trg št. 11 na dvorišču

specialist za delavske čevlje.

Čevlji iz kravje kože . . . Din 170.—

Bokskalf črni Ia . . . „ 275.—

„ „ „ IIa . . . „ 250.—

Ševro Ia . . . „ 300.—

Popravila točno. Najnižje cene.

Stojnica na Glavnem trgu vsako soboto.

Delavci!

kupujte čevlje samo z znamko »Peko«
domaćih tovarov

Peter Kozina & Ko., Tržič

ki so najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debele, Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Prva z zlato kolajno odlikovana
čevljarska delavnica

R. MONJAC

Maribor — Jurčičev trg št. 9.

Najnižje cene! Solidna postrežba!

Otroški vozički,

zložljive lesene stolice za otroke, ki služijo obenem kot mizica, razni igračni vozički z in brez košare, šivalni stroji in dvokolesa so najcenejši: 'Tribuna', tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

I. BALOH

MARIBOR

priporoča v nakup razne toaletne potrebščine, kakor mila, kolinske vode, olja za lase itd. Nadalje nogavice, naramnice, košare za potovanja in pleteno pohištvo. Na drobno. Na debelo.

Manufakturna zaloga

Ivan Gabrič

Maribor, Vetrinjska ulica 2

nudi po najnižjih cenah manufakturno blago, kakor vsakovrstno in najboljše blago za ženske in moške, nadalje vsake vrste platno za perilo, druke, kretone, svilene rute, cefir, hlačevine, sploh vse potrebščine za krojače in šivilje.

Naročajte „UNIJO“!

OSET ANDR., Maribor

trgovina z deželnimi pridelki
Aleksandrova cesta 57. Telefon 88.

Zaloga sena, slame, ovs, koruze, zdroba, krompirja, opeke, galice, sadja, lesne volne, drv, premoga, cementa itd.

A. & E. Skaberne

Ljubljana

manufaktura in modna
veletrgovina. Najnižje cene.